

<p>10. Заплетина С.Н. Корпоративная социальная ответственность: учебное пособие: в 2 ч, Часть 1 / С.Н.Заплетина – Самара: Изд-во Самар. гос. аэрокосм. ун-та, 2014. – 144 с.</p> <p>11. Заплетина С.Н. Корпоративная социальная ответственность: учебное пособие: в 2 ч, Часть 2 / С.Н.Заплетина – Самара: Изд-во Самар. гос. аэрокосм. ун-та, 2014. – 104 с.</p> <p>12. Измакова С.А. Корпоративная социальная ответственность: современные аспекты менеджмента / С.А.Измалкова, С.А.Никитин, Е.Е.Коновалов, О.В.Магомедалиев, И.А.Тронина – Орен: Государственный – УНПК, 2013. – 174 с.</p> <p>13. Бакла Н.В., Данилюк А.А. Корпоративная социальная ответственность: учебное пособие. – Тюмень: Издательство Тюменского государственного университета, 2012. – 292 с.</p>	<p>Internet saytlari</p> <p>1. www.gov.uz – O‘zbekiston Respublikasi hukumat portali.</p> <p>2. www.lex.uz – O‘zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi.</p> <p>3. www.mineconomy.uz (O‘zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot vazirligi)</p> <p>4. www.mehnat.uz (O‘zbekiston Respublikasi Mehnat va aholini ijtimoiy muhofaza qilish vazirligi)</p> <p>5. www.mf.uz (O‘zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi)</p> <p>6. www.stat.uz (O‘zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasi)</p> <p>7. www.openinfo.uz (Moliya vazirligining korporativ boshqaruv yagona axborot portali)</p> <p>8. www.academy.uz (O‘zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi)</p>	<p>7. Namangan muhandislik-qurilish instituti tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan.</p>	<p>8. Fan/modul uchun mas’ul: G‘: G‘: Shermatov - NamMQI, “Buxgalteriya hisobi va audit” kafedrasida dotsenti, i.f.n.</p>	<p>9. Taqrizchilar: I.Sirojiddinov - NamMQI “Buxgalteriya hisobi va audit” kafedrasida prof., i.f.n. Z.Ikramov - O‘zbekiston Respublikasi Xususiy lashtirilgan korxonalar gaa ko‘maklashish va raqobatni rivojlantirish Davlat qo‘mitasi Namangan viloyati xududiy boshqarmasi boshlig‘i</p>
---	--	---	--	--

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIJY TA’LIM FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
NAMANGAN MUHANDISLIK-QURILISH INSTITUTI

NamMQI
O‘quv-uslubiy boshqarmasi

№ 43

«30» 08 2024 y.

KORPORATIV IJTIMOY MAS’ULIYAT
VA BARQAROR RIVOJLANISH (ESG)
FANINING

Namangan muhandislik-qurilish instituti rektori
prof. Sh. T. Ergashev
2024 yil

O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi: 400 000 - Biznes, boshqaruv va huquq
Ta’lim sohasi: 410 000 - Biznes va boshqaruv

Magistratura mutaxassisligi: 70411601- Korporativ boshqaruv

Fan/modul kodi KIMBR21105	O'quv yili 2024-2025	Semestr 2	ECTS - Kreditlar 5
Fan/modul turi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek	Haftadagi dars soatlari 5	
Fanning nomi		Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)
"Korporativ ijtimoiy mas'uliyat va barqaror rivojlanish (ESG)"		74 (Ma'ruza - 30 Amaliy - 44)	76
1.		Jami yuklama (soat) 150	

1. Fanning mazmuni

Ushbu o'quv dasturi fanning maqsadlarini tavsiflaydi. Bu talabalarga biznesning ijtimoiy mas'uliyatini rivojlantirish, qabul qilingan boshqaruv qarorlarining axloqiy oqibatlarini, menejer faoliyatining axloqiy jihatlarini, ijtimoiy mas'uliyat dasturlarining amaliy ahamiyati to'g'risida tushunchalarni shakllantirish, tobora kuchayib borayotgan raqobat muhitida investitsiya jozibadorligini oshirish va kompaniyalar kapitallashuvining o'sishi, davlat va xususiy sheriklik doirasidagi hukumat va biznesning o'zaro ta'sirini chuqur o'rgatishdan iborat.

Fanning vazifasi – korporativ ijtimoiy mas'uliyatning nazariy va uslubiy asoslarini o'rganish, korporativ ijtimoiy mas'uliyat modellari va vositalarini o'rganish, korporativ ijtimoiy mas'uliyat tamoyillarini kompaniyalarni rivojlantirish strategiyasiga kiritish bo'yicha amaliy ko'nikmalarni shakllantirish. Fanning asosiy vazifalari quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- korporativ ijtimoiy mas'uliyatning asosiy nazariyalari va modellari tushuntirish;
- aksiyadorlik jamiyatlarida korporativ ijtimoiy mas'uliyat tizimini o'rganish;
- korporativ ijtimoiy mas'uliyat tizimini takomillashirishga ta'sir ko'rsatuvchi omillarni aniqlash, va uning samaradorligini baholash;
- talabalarda korporativ ijtimoiy mas'uliyatni amalga oshirish mexanizmlari va tamoyillarini qo'llash ko'nikmalarini shakllantirish;
- korporativ ijtimoiy mas'uliyat sohasida xorij tajribasidagi ilg'or usul va vositalarini o'rganish;
- korporativ ijtimoiy mas'uliyatning zamonaviy xalqaro standartlari tarkibi va mohiyatini o'rganish;
- korporativ ijtimoiy mas'uliyat sohasidagi ma'lumotlarni tahlil qilish, korporativ ijtimoiy mas'uliyat tamoyillarini kompaniyalarni rivojlantirish strategiyasiga kiritish bo'yicha boshqaruv qarorlarini ishlab chiqish uchun tahliлий ma'lumotlardan foydalanish.
- kompaniyalarning nomoliyaviy hisobotlarining ijtimoiy mas'uliyat standartlariga muvofiqligini tahlil qilish va ular asosida tahliлий hisobotlarni tayyorlash.

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

III.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

- 1-Mavzu. Korporativ ijtimoiy mas'uliyat konsepsiyasining mohiyati
Korporativ ijtimoiy mas'uliyat konsepsiyasining mohiyati va mazmuni.
Korporativ ijtimoiy mas'uliyatning turli t'ariflari.
Ijtimoiy mas'uliyatning "tarafdor" va "qarshi" dalillari.
- 2-Mavzu. Korporativ ijtimoiy mas'uliyat konsepsiyasining evolyutsiyasi
Korporativ ijtimoiy mas'uliyat konsepsiyasining rivojlanish tarixi va bosqichlari.
Korporativ ijtimoiy mas'uliyatning zamonaviy nazariyalari.
- 3-Mavzu. Korporativ ijtimoiy mas'uliyat nazariyalari
Korporativ egoizm nazariyasi.
Korporativ al'truizm nazariyasi.
Oqilona egoizm nazariyasi.
Korporatsiyaning ijtimoiy mas'uliyati nazariyasi.
Manfaatdor tomonlar nazariyasi.
Kerol piramidasi.
Korporativ fuqarolik konsepsiyasi.
- 4-Mavzu. Korporativ ijtimoiy mas'uliyat darajalari
Korporativ ijtimoiy mas'uliyat darajalari: iqtisodiy mas'uliyat, huquqiy mas'uliyat, axloqiy mas'uliyat, filantropik mas'uliyat.
Korporativ ijtimoiy mas'uliyat tamoyillari.
Ichki korporativ ijtimoiy mas'uliyat.
Tashqi korporativ ijtimoiy mas'uliyat.
Kompaniyaning korporativ ijtimoiy mas'uliyat tizimi.
- 5-Mavzu. Korporativ ijtimoiy mas'uliyatni amalga oshirish mexanizmlari
Korporativ ijtimoiy mas'uliyatning ustuvor yo'nalishlari va amalga oshirish mexanizmlari.
Kompaniyaning xodimlariga nisbatan mas'uliyati.
Atrof muhitni muhofaza qilish.
Iste'molchilar bilan mas'uliyatli munosabatda bo'lish.
Mahalliy jamiyatni rivojlantirish.
Homylik va xayriya faoliyati.
- 6-Mavzu. Korporativ ijtimoiy mas'uliyatning rivojlangan mamlakatlardagi modellari (Amerika modeli va Yevropa modeli)
Korporativ ijtimoiy mas'uliyat modellari va ularning rivojlanishi.
Korporativ ijtimoiy mas'uliyatning Amerika modeli.
Korporativ ijtimoiy mas'uliyatning kontinental Yevropa modeli.
- 7-Mavzu. Korporativ ijtimoiy mas'uliyatning Britaniya va Kanada modellari.
Korporativ ijtimoiy mas'uliyatning Britaniya modeli.
Korporativ ijtimoiy mas'uliyatning Kanada modeli.

8-Mavzu. Korporativ ijtimoiy mas'uliyatning Osiyo modeli
Korporativ ijtimoiy mas'uliyatning Osiyo modeli.

9-Mavzu. Korporativ ijtimoiy mas'uliyatning Lotin Amerika modeli.
Korporativ ijtimoiy mas'uliyatning Lotin Amerika modeli.

10-Mavzu. Korporativ ijtimoiy mas'uliyatning islom modeli.
Korporativ ijtimoiy mas'uliyatning islom modeli.

11-Mavzu. Korporativ ijtimoiy mas'uliyatning Rossiya modeli.
Korporativ ijtimoiy mas'uliyatning Rossiya modeli.

12-Mavzu. Korporativ ijtimoiy mas'uliyat sohasidagi xalqaro standartlar
Korporativ ijtimoiy mas'uliyat xalqaro standartlarining rivojlanish bosqichlari va maqsadlari.

Xalqaro standart ISO 26000 "Ijtimoiy mas'uliyat bo'yicha qo'llanma".

AA 1000 standartlari.

BMT global shartnomasi.

Ekvator tamoyillari.

Rossiya biznesining ijtimoiy xartiyasi.

13-Mavzu. Korporativ ijtimoiy mas'uliyat tizimida nomoliyaviy hisobotning maqsad va vazifalari.

Nomoliyaviy hisobot tushunchasi.

Nomoliyaviy hisobot shakllari.

Nomoliyaviy hisobotlarning maqsadi va vazifalari.

Nomoliyaviy hisobot tarkibi.

Nomoliyaviy hisobot normalari va ko'rsatkichlari.

Nomoliyaviy hisobotni tuzish bosqichlari.

Ijtimoiy hisobotlar.

Ekologik hisobotlar.

Nomoliyaviy hisobot standartlari: GRI – Global hisobot tashabbusi, <IR> -

Integratsiyalashgan hisobot.

14-Mavzu. Ijtimoiy sheriklik - korporativ ijtimoiy mas'uliyatni amalga oshirishning zamonaviy instituti

Ijtimoiy sheriklik tushunchasi va mohiyati.

Ijtimoiy sheriklik sub'ektlari.

Ijtimoiy sheriklik darajalari va shakllari.

Ijtimoiy sheriklik tizimi va uning faoliyat yuritish mexanizmlari.

Ijtimoiy sheriklik modellari va xorijiy tajribasi.

15-Mavzu. Korporativ ijtimoiy mas'uliyat tizimida ijtimoiy investitsiyalar

Ijtimoiy investitsiyalar tushunchasi.

Ijtimoiy mas'uliyatli investitsiyalar.

Ijtimoiy investitsiyalar mohiyati, ahamiyati va sub'ektlari.

Ijtimoiy investitsiyalash turlari va manbalari.

Ijtimoiy investitsiyalashning asosiy strategiyalari.

Ijtimoiy investitsiyalash mexanizmlari.

Ijtimoiy investitsiyalarni davlat tomonidan tartibga solish.

Ijtimoiy investitsiyalash samaradorligi.

Ijtimoiy investitsiyalash samaradorligini baholash mezonlari.

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1-Mavzu. Korporativ ijtimoiy mas'uliyat konsepsiyasining mohiyati

2-Mavzu. Korporativ ijtimoiy mas'uliyat konsepsiyasining evolyusiyasi

3-Mavzu. Korporativ ijtimoiy mas'uliyat nazariyalari

4-Mavzu. Korporativ ijtimoiy mas'uliyat darajalari

5-Mavzu. Korporativ ijtimoiy mas'uliyatni amalga oshirish mexanizmlari

6-Mavzu. Korporativ ijtimoiy mas'uliyatning rivojlangan mamlakatlardagi modellari (Amerika modeli va Yevropa modeli)

7-Mavzu. Korporativ ijtimoiy mas'uliyatning Britaniya va Kanada modellari.

8-Mavzu. Korporativ ijtimoiy mas'uliyatning Osiyo modeli

9-Mavzu. Korporativ ijtimoiy mas'uliyatning Lotin Amerika modeli.

10-Mavzu. Korporativ ijtimoiy mas'uliyatning islom modeli.

11-Mavzu. Korporativ ijtimoiy mas'uliyatning Rossiya modeli.

12-Mavzu. Korporativ ijtimoiy mas'uliyat sohasidagi xalqaro standartlar

13-Mavzu. Korporativ ijtimoiy mas'uliyat tizimida nomoliyaviy hisobotning maqsad va vazifalari.

14-Mavzu. Korporativ ijtimoiy mas'uliyat tizimida nomoliyaviy hisobot normalari va ko'rsatkichlari.

15-Mavzu. Ijtimoiy sheriklik - korporativ ijtimoiy mas'uliyatni amalga oshirishning zamonaviy instituti

16-Mavzu. Ijtimoiy sheriklik tizimi

17-Mavzu. Korporativ ijtimoiy mas'uliyat tizimida ijtimoiy investitsiyalar

18-Mavzu. Ijtimoiy investitsiyalarni davlat tomonidan tartibga solish va ularni samaradorligi

19-Mavzu. Korporativ ijtimoiy mas'uliyat samaradorligi

20-Mavzu. Korporativ ijtimoiy mas'uliyat samaradorligini baholash yondashuvlari

21-Mavzu. Korporativ ijtimoiy mas'uliyat sharoitida barqaror rivojlanish konsepsiyasi

22-Mavzu. Korporativ ijtimoiy mas'uliyat sharoitida barqaror rivojlanishning yo'nalishlari.

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jhozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan topshiriqlar:

1. Xalqaro amaliyotda korporativ ijtimoiy mas'uliyatning rivojlanish bosqichlari.

2. Korporativ ijtimoiy mas'uliyat mohiyati va tamoyillari.

3. Korporativ ijtimoiy mas'uliyatni amalga oshirish mexanizmlari.

4. Biznesning ijtimoiy mas'uliyati muammolarini anglash yondashuvlari.

5. Korporativ ijtimoiy mas'uliyat modellari.

<p>6. Korporativ ijtimoiy mas'uliyatning Amerika, Yevropa va Osiyo modellari. 7. Korporativ ijtimoiy mas'uliyatning Rossiya modelining o'ziga xos xususiyatlari. 8. Korporatsiyada korporativ ijtimoiy mas'uliyat tizimini yaratish yo'llari. 9. Korporativ ijtimoiy mas'uliyat darajalari va shakllari. 10. Korporativ ijtimoiy mas'uliyatning xalqaro standartlari. 11. Nomoliyaviy hisobotning normalari va ko'rsatkichlari. 12. Xorijiy kompaniyalar amaliyotida nomoliyaviy hisobot amaliyoti. 13. Kompaniyaning ichki va tashqi ijtimoiy siyosati. 14. Korporativ ijtimoiy mas'uliyat dasturlari va ularni amalga oshirish vositalari. 15. O'zbekiston kompaniyalarida korporativ ijtimoiy mas'uliyatni joriy etishga amaliy misollar. 16. Davlat-xususiy sherikligi – korporativ ijtimoiy mas'uliyatning oliy shakli sifatida. 17. O'zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan davlat-xususiy sheriklik loyihalari. 18. Barqaror rivojlanish konsepsiyasi va uning korporativ ijtimoiy mas'uliyat tizimidagi o'rni. 19. Kompaniyalar faoliyatida ijtimoiy investitsiyalar. 20. Korporativ ijtimoiy mas'uliyat samaradorligini baholash mezonlari.</p> <p>Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan loyiha ishi, esse, tezis yoki ilmiy maqola yozish, referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiyasi etiladi.</p>	<p>3. Ta'lim berish natijalari Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: -Korporativ ijtimoiy mas'uliyat haqida tasavvur va bilimiga ega bo'lishi; -Korporativ ijtimoiy mas'uliyatni rivojlantirish haqidagi axborotdan foydalanish, korporativ ijtimoiy mas'uliyatning raqobat ustunligini aniqlash, kompaniya strategiyasiga korporativ ijtimoiy mas'uliyatni joriy qilish bilan bog'liq turli boshqaruv qarorlarini tahlil qilish va ishlab chiqish ko'nikmalariga ega bo'lishi; -Kompaniyaning korporativ ijtimoiy mas'uliyati darajasini tahlil qilish uchun mahalliy va xorijiy axborotlardan foydalanish, korporativ ijtimoiy mas'uliyat sohasidagi axborotni tahlil qilish va ularni tahliliy ma'lumotlarni ishlab chiqishda qo'llash, kompaniyalarning nomoliyaviy hisobotlarini tahlil qilish, ularning xalqaro standartlarga muvofiqligini tekshirish malakasiga ega bo'lishi kerak.</p>	<p>4. VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar; • real vaziyatga asoslangan amaliy ishlarni bajarish; • esse, tezis va maqolalar yozish; • vaziyatni topshiriqlarni (keys-stud) yechish; • jarayonli - yo'naltirilgan ta'lim; • muhokamalarda ishtirok etish; • kichik guruhlarda ishlash; • loyiha ishi bajarish; • mustaqil ishlarni bajarish; • taqdimot tayyorlash; • turli darajadagi testlarni yechish; • so'rov o'tkazish.
---	---	--

VII. Kreditlarni olish uchun talablar:

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va nazorat uchun berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishini topshirish.

Asosiy adabiyotlar

1. Ashurov Z.A. "KORPORATIV IJTIMOY MAS'ULIYAT": O'quv qo'llanma. – "Innovatsion rivojlanish nashriyot matbaa uyi" – nashriyoti, 2022 yil, 160 bet.
2. Алуиров З.А. "Современное корпоративное управление". Учебное пособие. Ташкент - "Инновацион ривожланиш нашриёт – матбаа уйи". - 2021 yil, 222 bet.
3. N.T. O'rtmonov, A. Ismailov. "Korporativ boshqaruv: prinsiplar, siyosat va amaliyot". O'quv qo'llanma. "IQTISODIYOT" nashriyoti, 2019 yil, 256 bet.
4. Umarxo'djayeva M.G., Ismailov A.R. Korporativ boshqaruv-2. O'quv qo'llanma. - T.: «IQTISODIYOT», 2019. - 216 bet.
5. Ш.Н.Зайнутдинов., Д.Рахимова "Корпоратив бошқарув асослари" Т.: "Академия" 2007й.
6. Ashurov Z.A., Jalilov F.A., Ulinov B.N. Zamonaviy korporativ boshqaruv (xorijiy tajriba). O'quv qo'llanma. – T.: "Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi", 2021. - 246 bet.
7. S.Elmirzayev Korporativ boshqaruv. Darslik. - T.: «ZEBO PRINT», 2021. - 476 bet.
8. O.Qosimov. "Raqobatdoshlik va klaster". O'quv qo'llanma. "IQTISODIYOT" nashriyoti, 2019 yil, 356 bet.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Беляева И.Ю., Эскиндаров М.А. Корпоративная социальная ответственность : учебник / коллектив авторов; под. ред. И. Ю. Беляевой, М. А. Эскиндарова. — М.: КНОРУС, 2016. — 320 с.
2. Бондаренко В.В. Корпоративная социальная ответственность: учебное пособие / под ред. В.В. Бондаренко. — М.: ИНФРА-М, 2015. — 304 с.
3. Симченко Н.А. Корпоративная социальная ответственность : учебное пособие / Н.А. Симченко, А.И. Волошин, В.И. Срибный. – Симферополь : ИТ «АРИАЛ», 2019. – 230 с.
4. Скудалова О.В. Модели корпоративной социальной ответственности: зарубежный опыт. Учебное пособие. – Тверь: Твер. гос. ун-т, 2018. – 75 с.
5. Нардиссова С.Ю., Шеркунов С.А. Корпоративная социальная ответственность: учебное пособие / С.Ю. Нардиссова, С.А. Шеркунов – М.: «Академия МНЭПУ», 2018. – 167 с.
6. Гальченко С.А. Корпоративная социальная ответственность: учеб. пособие / С.А. Гальченко; Курск. гос. ун-т. – Курск: КГУ, 2018. – 195 с.
7. Бирюкова О.Ю., Охотников И.В. Корпоративная социальная ответственность : учебное пособие / О. Ю. Бирюкова, И. В. Охотников. – Москва : МАКС Пресс, 2018. – 128 с.
8. Ермакова Ж.А. Корпоративная социальная ответственность: учебное пособие / Ж.А. Ермакова, И.Н. Корабейников, Р.М. Прытков; Оренбургский гос. ун-т. – Оренбург: ОГУ, 2016. – 255 с.
9. Дорошенко Н.Н. Интегрализация корпоративной социальной ответственности / Н. Н. Дорошенко. – СПб.: Изд-во СПбГЭУ, 2016. – 53 с.